

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งเหตุผลมีระบบความเชื่อความศรัทธาที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งปัญญาผู้ที่มีความเชื่อตามคำสอนในพระพุทธศาสนาสามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงหมายถึงวิถีแห่งชีวิตอันเป็นระบบแห่งการดำเนินชีวิตที่เรียกว่า Way of life^๑ จึงทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผลเรียกว่าศรัทธา ๔ ประกอบด้วย ๑. กัมมสัทธา คือ ความเชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนาคือตั้งใจทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไปการกระทำไม่ว่าว่างเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำมิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคตเป็นต้น ๒. วิปากสัทธา คือ เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผลและผลต้องมีเหตุผลดีจากกรรมดีผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว ๓. กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรมจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน ๔. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ามั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะทรงพระคุณทั้ง ๙ ประการ ตรัสธรรมบัญญัติวินัยไว้ด้วยดีทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือเราทุกคนนี้หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง^๒ เห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนเรื่องกรรมและให้ความสำคัญหลักกรรมว่าเป็นหลักกรรมใหญ่และสำคัญทั้งนี้เพราะกรรมได้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์กรรมจึงเป็นหลักกรรมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมบุคคลจะมีชีวิตที่เจริญขึ้นหรือเสื่อมลงมีทุกข์หรือสุขนั้นมีผลมาจากกรรมของตนเองทั้งสิ้นมิใช่การกระทำของผู้อื่นพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของกรรมไว้ดังที่ปรากฏในพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลายเจตนา นั้นเองเราเรียกว่ากรรมบุคคลจงใจ

^๑ พระเมธีธรรมาภรณ์, (ประยูรธมมจิตโต), *พุทธศาสนากับปรัชญา*, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ปจำกัด, ๒๕๓๓), หน้า ๑๒.

^๒ พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๔.

แล้วจึงกระทำด้วยกายด้วยวาจาด้วยใจ”^๓ ดังนั้นกรรมจึงเกิดจากการกระทำของตัวเราเองมิใช่มีใครมา กำหนดการกระทำดีเรียกว่ากรรมดีการกระทำชั่วเรียกว่ากรรมชั่วในการกระทำทุกอย่างย่อมมีผล เรียกว่าวิบากที่บุคคลผู้กระทำจะต้องเป็นผู้รับแต่ปัจจุบันสังคมไทยได้มีค่านิยมที่เปลี่ยนไปทำให้ ความสำคัญเรื่องกรรมมีน้อยลงสาเหตุเพราะสังคมไทยไปรับวัฒนธรรมของชาวตะวันตกเข้ามายอมให้ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายต่อวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยใน ทุกเรื่องจนส่งผลให้ความเชื่อค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไปเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมดังที่ท่าน พุทธทาสภิกขุได้กล่าวไว้ว่า

สังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุเป็นอย่างมากแต่การเปลี่ยนแปลงดัง กล่าวหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของคนไทยไม่คนนิยมวัตถุหรือวัตถุนิยมมากไปมีกิเลส มากขึ้นและสิ่งที่ขาดคือศีลธรรมสภาพสังคมที่พอนพะเพราะรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตก...^๔

จากค่านิยมเดิมที่ยกย่องคนดีคือคนมีคุณธรรมและเชื่อในกฎแห่งกรรมตามสำนวนที่ว่า “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” ในปัจจุบันได้จางหายไปกับคนไทยรุ่นใหม่สังคมไทยได้เปลี่ยนค่านิยมไปยกย่อง วัตถุคนดีคือคนที่มีเงินทองมีอำนาจและผลตอบแทนของการทำดีได้ดี “ดี” ในความหมายของคนรุ่นใหม่คือได้วัตถุสิ่งของเงินทองชื่อเสียงเกียรติยศต่างๆที่ผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นผู้ประพฤติดีเสื่อมเสียแต่ สังคมไม่ได้ให้ความสนใจความประพฤติหรือวิธีการที่ทำให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของเหล่านั้นเพียงแต่ขอให้ ได้มาเป็นพอจึงเกิดสำนวนที่นำมาใช้ในสังคมใหม่ว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหนทำชั่วได้ดีมีถมไป” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของความเชื่อเรื่องกรรมในสังคมไทยได้คลอนแคลนสังคมเกิดความเชื่อเรื่องกรรม คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงและไม่เชื่อกฎแห่งกรรมว่ามีจริงเชื่อว่าไม่เชื่อเหล่านั้นไม่ได้มีผลเฉพาะ ผู้ใหญ่เท่านั้นแต่ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมากกับเด็กและวัยรุ่นที่จะเป็นกำลังของ ชาติทำให้เกิดความเชื่อเรื่องกรรมคลาดเคลื่อนและผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงและไม่เชื่อเรื่องกรรม และผลแห่งกรรมว่ามีจริงสาเหตุมาจากการเห็นการกระทำของผู้ใหญ่ที่กระทำตัวอย่างที่ไม่ดีไว้และกฎแห่ง กรรมก็ไม่ได้ลงโทษผู้กระทำผิดให้เห็นทันตา

นอกจากนี้วัฒนธรรมตามกระแสโลกาภิวัตน์ยุคของการสื่อสารที่ไร้พรมแดนเครื่องมื่อ สื่อสารต่างๆ ได้ช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการทางวัตถุและบริโภคนิยมเพื่อสนองกิเลสอยู่ตลอดเวลา ความสุขเกิดจากการมีวัตถุจึงต้องมีการแสวงหาด้านเดียวรวมถึงการห่างเหินจากหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาผลจากการมีความเชื่อเรื่องกรรมที่ผิดไปจากเดิมได้ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมปัจจุบัน เช่นปัญหายาเสพติดปัญหาอบายมุขปัญหาอาชญากรรมและอื่นๆ อีกมากมายนานัปการ

^๓ อจ. นก. (ไทย) ๒๒/๓๓๔/๔๒๒.

^๔ พุทธทาสภิกขุ, ท่านพุทธทาสกับการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๕),

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจและความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาทของเยาวชนในสมัยปัจจุบันว่ามีความเข้าใจสอดคล้องและถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้ทราบสาเหตุและตัวแปรที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขและเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศระดับชั้นเรียนระดับผลการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีโดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยไว้ดังนี้

ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. กัมมสังฆา ๒. วิปากสังฆา ๓. กัมมัสสกตาสังฆา ๔. ตถาคตโพธิสังฆา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๑,๐๐๐ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จากนั้นนำข้อมูลเหล่านั้นนำมาวิจัยวิเคราะห์โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของของทาโรยามาเน่ (Yamane)^๕ สุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่ม

^๕Yamane, T., *Statistic: An Introductory Analysis*, 3rd ed., (New York : Harper and Row, 1973), p. 888.

แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๘๖ คน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ระดับความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

๑.๔.๒ ความแตกต่างเรื่องความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาคม จังหวัดปทุมธานีที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศระดับชั้นเรียนระดับผลการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑) ระดับความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

๒) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาคม จังหวัดปทุมธานี มีความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ระดับผลการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑) ความเข้าใจ ๒) ความเชื่อ ๓) กรรมในพระพุทธศาสนา

กรรมหมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาคือทำด้วยความจงใจหรือตั้งใจทำการกระทำทางกายทางวาจาและทางใจเป็นคำกลางๆ ถ้าเป็นการกระทำดีเรียกว่ากรรมดีการกระทำที่ชั่วเรียกว่ากรรมชั่ว จำแนกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. กัมมสัทธา คือ ความเชื่อกรรมเชื่อกฎแห่งกรรมเชื่อว่ากรรมมีอยู่จริงคือเชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนาคือจงใจทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรมคือเป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไปการกระทำไม่ว่าแบ่งเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วย การกระทำมิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคยโชคเป็นต้น

๒. วิปากสัทธา คือ เชื่อวิปากเชื่อผลของกรรมเชื่อว่าผลของกรรมมีจริงคือว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผลและผลต้องมีเหตุผลดีจากกรรมดีผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

๓. กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตนเชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรมจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน

๔. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ามั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะทรงพระคุณทั้ง ๔ ประการตรัสธรรมบัญญัติวินัยไว้ด้วยดีทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือเราทุกคนนี้หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง^๖

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบระดับความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๒ ได้ทราบความแตกต่างเรื่องความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศระดับชั้นเรียนระดับผลการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง

^๖พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า๑๖๔.